

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิตเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เน้นทักษะกระบวนการทำงาน การจัดนิทรรศการแสดงผลภัณฑ์ การประเมินคุณภาพชิ้นงาน การประเมินคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม จึงมีจุดมุ่งหมาย ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้ามีจุดมุ่งหมายหลัก คือ เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิตเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิตเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิตเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มทดลองที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองหญ้าขาวนกอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิตเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 7 หน่วย 17 แผน ใช้เวลาในการจัด 20 ชั่วโมง
2. แบบประเมินทักษะกระบวนการกลุ่ม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

จำนวน 5 รายการ

3. แบบประเมินการจัดนิทรรศการแสดงผลผลิตงาน ซึ่งเป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 รายการ

4. แบบประเมินคุณภาพชิ้นงาน ซึ่งเป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 รายการ

5. แบบประเมินคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ซึ่งเป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 รายการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยครั้งนี้ออกเป็น 2 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาคุณภาพหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทย ด้วยผ้าขิด เพื่อธุรกิจสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วยหลักสูตรที่มีองค์ประกอบดังนี้ วิสัยทัศน์ เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างหลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตรท้องถิ่น แนวการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดประเมินผล ส่วนเอกสารประกอบหลักสูตรประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 หน่วย 17 แผน ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญ ผลการจัดการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดประเมินผล เนื้อหาส่วนใหญ่ได้มาจากการศึกษาเอกสาร หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระการเรียนรู้แกนกลาง หลักสูตรโรงเรียน บ้านหนองหญ้าขาวนก วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และได้จากการสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าขิด คือ นางระเบียบ เข็มภูเขียว,นางน้อย ขวัญมา ,นางหนูเพ็ญ เกื้อหนุน, นางวิภาวรรณ ขวัญถาวร และนางสุชานุช เข็มภูเขียว โดยมีประเด็นคำถามดังนี้ ข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลด้านการทอผ้าขิด ข้อมูลทั่วไปในชุมชน ประวัติผ้าขิด การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด วัตถุประสงค์ในการ ประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด การเลือกวัสดุในการประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด การ

วางแผนการทดลอง นำมาวิเคราะห์และแบ่งเนื้อหาแล้วจึงนำมาเขียนเป็นหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร นำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นนำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร และความสอดคล้องของแบบประเมินทักษะกระบวนการ แบบประเมินความสามารถในการจัดนิทรรศการ แบบประเมินผลชิ้นงาน แบบประเมินคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองหญ้าขาวนก อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 40 คน

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าขาวนก อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยมี 2 ประเภท คือ 1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิดเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 2.1 แบบประเมินทักษะกระบวนการทำงาน 2.2 แบบประเมินการจัดนิทรรศการแสดงผลสัมฤทธิ์ 2.3 แบบประเมินชิ้นงาน 2.4 แบบประเมินคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม คณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการทดลองโดยขอความร่วมมือจากโรงเรียนและครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าขาวนก ปีการศึกษา 2550 อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งใช้รูปแบบกลุ่มเดียว ศึกษาทักษะกระบวนการกระบวนการทำงาน ศึกษาความสามารถในการจัดนิทรรศการแสดงผลสัมฤทธิ์ ศึกษาคุณภาพชิ้นงาน ศึกษาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของนักเรียนควบคู่กับการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรในกิจกรรมเรียนรู้ โดยใช้และประเมินผลระหว่างเรียนและหลังเรียน ซึ่งใช้แผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 7 หน่วย 17 แผน เป็นเวลา 10 สัปดาห์ จำนวน รวม 20 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การสร้างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คณะผู้วิจัยคำนวณหาค่าความเหมาะสมของหลักสูตร ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ด้วยการนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปแปรผลเทียบกับเกณฑ์ระดับคุณภาพ
2. ศึกษากระบวนการทำงาน ศึกษาความสามารถในการจัดนิทรรศการ ศึกษาการประเมินคุณภาพชิ้นงาน ศึกษาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม แล้วนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ยและหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ระดับคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิดเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
  - 1.1 ผลการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นทำให้ได้หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งในเนื้อหาของหลักสูตรประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วิสัยทัศน์ เป้าหมาย คุณภาพผู้เรียน คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้ โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 หน่วย 17 แผน ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญ ผลการจัดการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดประเมินผล เนื้อหาส่วนใหญ่ได้มาจากการศึกษาเอกสาร หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระการเรียนรู้แกนกลาง หลักสูตรโรงเรียนบ้านหนองหญ้าขาว วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และได้จากการสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าขิด
  - 1.2 การพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรเอกสารประกอบหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิดเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนน

การพิจารณาความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณาแต่ ละองค์ประกอบของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรแล้วพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การ ประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิดเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก ที่สุด

2. การทดลองใช้หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตา ช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผลการประเมินทักษะกระบวนการทำงานของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

ผลการประเมินความสามารถในการจัดนิทรรศการแสดงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียน ด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการ เรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมมี ความสามารถในระดับ ดีมาก

ผลการประเมินคุณภาพชิ้นงานของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การประดิษฐ์ ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมมีคุณภาพระดับ ดีมาก

ผลการประเมินคุณธรรม ของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การประดิษฐ์ช้าง ไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมมีคุณภาพในระดับ ดีมาก

อภิปรายผล

การสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิดเพื่องานธุรกิจ กลุ่ม สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้แบ่ง ผลการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

การสร้างและหาคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วย ผ้าขิดเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 และการทดลองใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทย ด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ จากผลการวิจัยครั้งนี้นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. การสร้างและหาคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิตเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลปรากฏว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิตเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่คณะผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีค่าเฉลี่ยคะแนนการพิจารณาความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรแล้วพบว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิตเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคุณภาพ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสม

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิตเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่คณะผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น ได้ผ่านกระบวนการและขั้นตอนในการจัดอย่างเป็นระบบ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนอีกทั้งหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิตเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ยังได้ผ่านการตรวจสอบการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา การประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ส่งผลให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิตเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหลักสูตรที่นำหลักสูตรแม่บทมาปรับ เพิ่มขยาย หรือสร้างหลักสูตรย่อในระดับท้องถิ่นซึ่งมาเสริมหลักสูตรแม่บทเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความจำเป็นหรือความต้องการของท้องถิ่น หลักสูตรในระดับนี้จะมีลักษณะเป็นแนวปฏิบัติมากกว่าหลักสูตรแม่บท (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539, หน้า 15) โดยศึกษาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตำรา ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิตเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม) ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 ซึ่งได้เปิดโอกาสให้มีการจัดหลักสูตรที่เน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้น ซึ่งมีลักษณะการจัดให้หลักสูตรดังกล่าวสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่มีภาระกระจายอำนาจให้โรงเรียนดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดทำในรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิดเพื่องานธุรกิจ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 หน่วย ดังนี้ 1) มารู้จักการประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด 2) ร่วมจัดกระบวนการสร้างงานประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด 3) หลากหลายแนวทางการประกอบอาชีพ 4) เทคโนโลยีเพิ่มคุณค่าการสร้างงาน 5) สร้างสรรค์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ 6) คุณธรรมนำความรู้คู่งานอาชีพ 7) การจัดนิทรรศการแสดงผลผลิตภัณฑ์

2. ผลการทดลองใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิดเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่คณะผู้ศึกษาสร้างขึ้น ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คน พบว่า

2.1 ด้านทักษะกระบวนการทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า มีทักษะกระบวนการทำงานด้าน การวางแผนการทำงาน การปฏิบัติงานตามแผน ลักษณะนิสัยในการทำงาน สรุปผลงาน อยู่ในระดับดีมาก และด้าน การประเมินผลการปฏิบัติงาน และสรุปผลงานอยู่ในระดับดี ซึ่งส่งผลทำนองเดียวกับผลการศึกษาของกัลยา แดงขำ และคณะ (2548) พบว่า ด้านกระบวนการทำงานระหว่างเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า มีกระบวนการทำงานระหว่างเรียน ด้านการปฏิบัติงานตามแผน ด้านประเมินงานขณะปฏิบัติ และด้านความปลอดภัยในการทำงาน อยู่ในระดับดีมาก และมีกระบวนการทำงานระหว่างเรียน ด้านการเตรียมวัสดุอุปกรณ์และด้านสรุปผลงานอยู่ในระดับดี ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ผ่านกระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน อีกทั้งหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย การประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านดังภาคผนวก ก ส่งผลให้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพและหลังจากการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง

การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิต เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แสดงว่าหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิต เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่คณะผู้ศึกษาสร้างขึ้นสามารถ ปลูกฝังและบูรณาการคุณลักษณะในการทำงานของนักเรียนให้เห็นถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถนำมาพัฒนาอย่างสร้างสรรค์เพื่อเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักในอนาคตได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เอกลักษณ์ของชุมชนและท้องถิ่นได้อีกด้วย สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาของชาติ โดยสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดได้ว่า เป็นสถานศึกษาของชุมชน และเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน ซึ่งกระจายอยู่ทุกท้องถิ่นทั่วประเทศ มีภารกิจหน้าที่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เป็นผู้มีความรู้ มีความคิด มีทักษะในการทำงาน มีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนทั้งเป็นกำลังในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าโดยลำดับ (วุฒิ สุวรรณรังสี 2541. หน้า 21-22)

2.2 ด้านความสามารถในการจัดนิทรรศการแสดงผลผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่ามีความสามารถในการจัดนิทรรศการแสดงผลผลิตภัณฑ์ด้านจัดสถานที่ได้เหมาะสม เลือกรูปแบบการจัดได้ถูกต้อง มีความคิดสร้างสรรค์ สานิตผลงานตัวเองด้วยความชื่นชม ภาคภูมิใจผลงานตัวเอง อยู่ในระดับดีมากทุกรายการ ซึ่งส่งผลทำนองเดียวกับผลการศึกษาของกัลยา แดงขำ และคณะ(2548) พบว่า ด้านการนำเสนอผลงานระหว่างเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ มีการนำเสนอผลงานระหว่างเรียน ด้านบุคลิกท่าทาง ด้านการทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด และด้านการเก็บวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับดีมาก และมีการนำเสนอผลงานระหว่างเรียน ด้านวิธีการนำเสนอ และด้านการใช้ภาษาอยู่ในระดับดี ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิต เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ผ่านกระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน อีกทั้งหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิต เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย การประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ดังภาคผนวก ก ส่งผลให้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิต เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ

เทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพและหลังจากการเขียนตาม
 หลักสูตรท่องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การ
 งานอาชีพและเทคโนโลยี จึงทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แสดงว่า
 หลักสูตรท่องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การ
 งานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่คณะผู้ศึกษาสร้างขึ้นสามารถ
 ปลุกฝังและบูรณาการคุณลักษณะในการทำงานร่วมกันตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
 ของนักเรียนให้เห็นถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถนำมาพัฒนาอย่างสร้างสรรค์เพื่อ
 เป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักในอนาคตได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
 เอกลักษณ์ของชุมชนและท้องถิ่นได้อีกด้วย สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มี
 ภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาของชาติ โดยสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดได้ว่า เป็นสถานศึกษา
 ของชุมชน และเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน ซึ่งกระจายอยู่ทุกท้องถิ่นทั่วประเทศ มีภารกิจ
 หน้าที่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เป็นผู้มีความรู้ มี
 ความคิด มีทักษะในการทำงาน มีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับ
 ความต้องการของชุมชน ตลอดทั้งเป็นกำลังในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าโดยลำดับ
 (วุฒิ สุวรรณรังสี 2541. หน้า 21-22)

2.3 ด้านคุณภาพชิ้นงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ
 พบว่า มีผลคุณภาพชิ้นงาน ด้าน ความประณีต ความถูกต้องตามลักษณะงาน ความคงทนของ
 งานความสวยงาม ประโยชน์ใช้สอย อยู่ในระดับดี ซึ่งส่งผลทำนองเดียวกับผลการศึกษาของ
 กัลยา แดงขำ และคณะ(2548) พบว่า ด้านการปฏิบัติงานระหว่างเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดี
 มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า มีผลการปฏิบัติงานระหว่างเรียน ด้านการเตรียมงาน
 ด้านการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะนิสัยในการทำงาน ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น และด้านผลงาน
 อยู่ในระดับดีมากทุกรายการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรท่องถิ่น
 เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ
 เทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ผ่านกระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำ
 อย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน อีกทั้งหลักสูตรท่องถิ่น เรื่อง การ
 ประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของ
 อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย การประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ดัง
 ภาคผนวก ก ส่งผลให้หลักสูตรท่องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพและหลังจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิต เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แสดงว่าหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิต เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่คณะผู้ศึกษาสร้างขึ้นสามารถ ปลูกฝังและบูรณาการคุณลักษณะในการทำงานร่วมกันตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของนักเรียนให้เห็นถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถนำมาพัฒนาอย่างสร้างสรรค์เพื่อเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักในอนาคตได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เอกลักษณ์ของชุมชนและท้องถิ่นได้อีกด้วย สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาของชาติ โดยสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดได้ว่า เป็นสถานศึกษาของชุมชน และเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน ซึ่งกระจายอยู่ทุกท้องถิ่นทั่วประเทศ มีภารกิจหน้าที่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เป็นผู้มีความรู้ มีความคิด มีทักษะในการทำงาน มีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดทั้งเป็นกำลังในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าโดยลำดับ (วุฒิ สุวรรณรังสี 2541. หน้า 21-22)

2.4 ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ด้านความร่วมมือภายในกลุ่ม ความรับผิดชอบในการทำงาน ความขยันและอดทนในการทำงาน อยู่ในระดับดีมาก และด้านความมีระเบียบในการทำงาน อยู่ในระดับดี ซึ่งส่งผลทำนองเดียวกับผลการศึกษาของกัลยา แดงขำ และคณะ (2548) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติม เรื่อง การประดิษฐ์ดินเผาด้วยผ้าไทยในเชิงพาณิชย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลจากการศึกษาการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การประดิษฐ์ดินเผาด้วยผ้าไทยในเชิงพาณิชย์ สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมระหว่างเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมระหว่างเรียน ด้านความร่วมมือภายในกลุ่ม ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ด้านความมีระเบียบในการทำงาน ด้านความขยันและอดทนในการทำงาน และด้านความประหยัด อยู่ในระดับดีมากทุกรายการ

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าชิต เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ผ่านกระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน อีกทั้งหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย การประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ดังภาคผนวก ก ส่งผลให้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพและหลังจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แสดงว่าหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิด เพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่คณะผู้ศึกษาสร้างขึ้นสามารถปลูกฝังและบูรณาการคุณลักษณะในการทำงานร่วมกันตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของนักเรียนให้เห็นถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถนำมาพัฒนาอย่างสร้างสรรค์เพื่อเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักในอนาคตได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เอกลักษณ์ของชุมชนและท้องถิ่นได้อีกด้วย สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาของชาติ โดยสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจัดได้ว่า เป็นสถานศึกษาของชุมชน และเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน ซึ่งกระจายอยู่ทุกท้องถิ่นทั่วประเทศ มีภารกิจหน้าที่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เป็นผู้มีความรู้ มีความคิด มีทักษะในการทำงาน มีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดทั้งเป็นกำลังในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าโดยลำดับ (วุฒิ สุวรรณรังสี 2541. หน้า 21-22)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กตาช้างไทยด้วยผ้าขิดเพื่องานธุรกิจ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นสามารถใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่นๆได้ ทั้งนี้อาจปรับระดับความยากง่ายให้เหมาะสมกับระดับชั้น

1.2 การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นได้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านทักษะกระบวนการทำงาน ความสามารถในการจัดนิทรรศการเพื่อแสดงผลสัมฤทธิ์ และคุณธรรมจริยธรรมและ

ค่านิยม ซึ่งมีผลดีมาก แต่ในหลักสูตรท้องถิ่นยังขาดการประเมินเรื่องระเบียบวินัย จึงควรส่งเสริมและพัฒนาให้กับผู้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในเรื่องอื่นที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

2.2 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในเรื่องที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นด้วย

2.3 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในเรื่องอื่นที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน สังคม และท้องถิ่นอื่น